

๑ กลองมโหระทึก

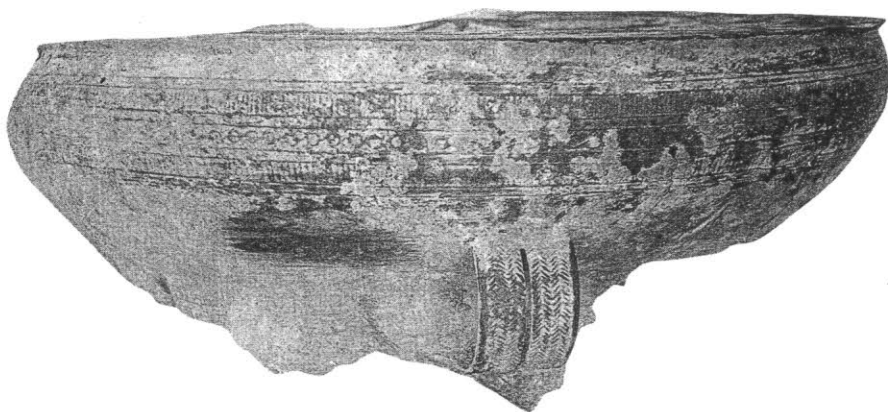
ที่บ้านหนองวัวดํา จังหวัดราชบุรี

■ สุรินทร์ เหลือลมัย*

๑ กลองมโหระทึก

ที่บ้านหนองวัวดํา จังหวัดราชบุรี

■ สุรินทร์ เหลือลมัย*

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๕
๖ มีผู้พบกลองมโหระทึกที่บริเวณกลางทุ่งนา บ้านหนองวัวดํา หมู่ ๑๑ ตำบลทุ่งหลวง อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เป็นการพบโดยบังเอิญ ขณะก่อสร้างฝายน้ำล้นห้วยแห้งเชิงเขาพวยง โดยศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบท ปรานบุรี กิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อคนงานใช้รถแบ็คโฮขุดดินไปเทบริเวณก่อสร้าง ขณะที่รถไถกำลังเกเรตดินจนไปกระทบสิ่งของบางอย่าง คนขับจึงลงไปดู

โดยที่ในขณะนั้น ทั้งคนขับและชาวบ้านไม่ทราบว่าเป็นกลองมโหระทึก

ตัวกลองถูกแรงรถไถตัดฐานกลองชำรุดไปเสียวหนึ่ง ฐานที่เหลือติดกับอกกลองมีหูหิ้ว

ส่วนหน้ากลองมโหระทึกสําริดพบที่บ้านหนองวัวดํา เส้นผ่านศูนย์กลาง ๖๔ เซนติเมตร มีรูปดาวหรือพระอาทิตย์ ๑๒ แฉกอยู่ตรงกลาง ทั้งลวดลายและขนาดใกล้เคียงกับใบที่เคยพบที่เขาสะพายแร่ ตำบลสนามแย อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรีมาก

ด้านหน้ากลองสมบูรณ์ดี เส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลอง ๖๕ เซนติเมตร ไหล่กลองสูง ๑๕ เซนติเมตร หน้ากลองเรียบมีลวดลายสลักโค้งตามวงกลม เช่น ลายวงกลมเรียงกันเชื่อมด้วยเส้นทแยง ลายซี่หวี ลายนกแบบนามธรรม ๘ ตัว บินทวนเข็มนาฬิกา ตรงกลางเป็นลายดวงตะวันนูน ๑๒ แฉก

เมื่อศึกษารูปแบบกลองมโหรีที่เก็บได้ก็สามารถจัดเป็นมโหรีที่แบบเฮเกอร์ I (ตามระบบการจำแนกของนายฟรานซ์ เฮเกอร์) หรือที่นักวิชาการจีนเรียกว่ามโหรีที่แบบลือจ้ายซาน

ภายในกลองมีดินอัดแน่น ชาวบ้านได้แกะดินออก พบโบราณวัตถุร่วมกับกลอง ประกอบด้วยกำไลสำริด แหวนสวมอยู่ที่กระดูกนิ้วมือ ชิ้นส่วนของกระดูก ส่วนลูกปัดนั้นชาวบ้านที่ได้พบก่อนนำไปขายหมดแล้ว

หลังการพบ เจ้าหน้าที่จากสถานีตำรวจภูธรตำบลทุ่งหลวง อำเภอบางแพ และนายหมั่น โคสุต เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมูลนิธิปฐมบรมราชานุสรณ์ ผู้นำชุมชน ได้นำชิ้นส่วนกลองมโหรีที่เก็บไว้ที่วัดทุ่งหลวง และขอแนบทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี ได้นำมาเก็บรักษาไว้เพื่อเตรียมจัดแสดงให้ชมในห้องก่อนประวัติศาสตร์ต่อไปแล้ว

น่าสงสัยว่า วัฒนธรรมการใช้กลองมโหรีที่มาจากไหน?

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า ชาวจ้วงเป็นเจ้าของวัฒนธรรมมโหรีที่ บริเวณที่เป็นถิ่นฐานของชาวจ้วงในมณฑลกว่างสี ประเทศจีน พบมโหรีที่ฝังอยู่ใต้ดินไม่น้อยกว่า ๖๐๐ ปี ทุกวันนี้ ชาวจ้วงยังมี

มโหรีที่ประจำตระกูลและประจำหมู่บ้านใช้งานในพิธีกรรมที่ทำสืบเนื่องมารวมแล้วเป็นพันๆ ปี

จ้วงเป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลเดียวกับไทย - ลาว อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจีน โดยเฉพาะในมณฑลกว่างสี พรหมแดนจีน - เวียดนาม ทุกวันนี้

ภาษาจ้วงกับภาษาไทยนั้นอยู่ในตระกูลเดียวกัน ทุกวันนี้มีชาวจ้วงรวมกันถึง ๑๕ ล้านคน นับเป็นเครือญาติตระกูลไทยที่อยู่นอกดินแดนไทยที่ยิ่งใหญ่มาก และด้วยร่องรอยหลักฐานว่าจ้วงมีวัฒนธรรมมโหรีที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน เป็นเวลานานกว่า ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว จึงนับเป็นเครือญาติตระกูลไทยที่เก่าแก่ที่สุด

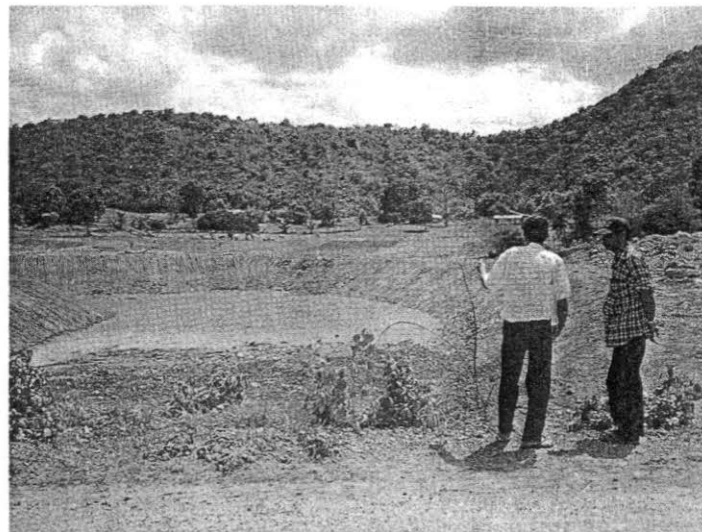
จีนเรียกมโหรีที่ว่า“ดงกู” เอกสารจีนบอกว่ามโหรีที่ไม่ใช่วัฒนธรรมจีน เป็นของพวกปาเถื่อนทางใต้ แม้สมัยหลังๆ ต่อๆ มา ยังเรียกมโหรีที่ว่า “หนานดงกู” หมายถึงกลองทองแดงของพวกอยู่บริเวณภาคใต้ของจีน

ดังนั้น ทางจีนจึงไม่เคยบันทึกเรื่องดงกูไว้เลย

จ้วงจึงเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของประวัติศาสตร์ยุคต้นๆ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายทีเดียว ถ้าไม่มีชาวจ้วงที่เป็นเครือญาติตระกูลไทยผู้ยิ่งใหญ่และเก่าแก่ที่สุด คนไทยก็คงไม่มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมว่าตนเองก็มีพื้นเพรากเหง้าเก่าแก่ที่สุดกลุ่มหนึ่งของภูมิภาคอุษาคเนย์

มโหรีที่ที่พบที่บ้านหนองวัวดั้น นับเป็นใบที่ ๓ ที่พบในจังหวัดราชบุรี ใบที่ ๒ พบที่ถ้ำเขาขวาง ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๔

ส่วนใบแรกพบที่เมือง

บริเวณลำห้วยแห้ง ที่รดน้ำไถดักดินจนไปพบชิ้นส่วนกลอง พืดเขาที่อยู่ด้านหลังคือเขาพวยาง ต้นน้ำของห้วยแห้ง

ชิ้นส่วนกลองมโหรีที่ขณะเก็บรักษาอยู่ที่วัดทุ่งหลวง (เก่า) พร้อมด้วยเศษกระดูกมนุษย์ที่แตกหักเป็นชิ้นเล็กๆ

โบราณคูบัว อำเภอเมือง

การพบมโหรีที่ใบที่ ๓ สะท้อนให้เห็นถึงเส้นทางคมนาคมที่มีการติดต่อกันทางทะเลมากกว่าทางบก เพราะบริเวณชายฝั่งทะเลรอบอ่าวไทยในช่วงนั้นจะวิ่งเข้าไปถึงอำเภอเมือง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ต่ำลงมาที่อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่ำลงมาที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และต่ำลงมาที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

จากมณฑลกว่างสีและเวียดนาม ก็อาจแล่นเรือเลียบ

ชายฝั่งเข้าสู่ชุมชนใกล้ทะเล เช่น กาญจนบุรี ราชบุรี แล้วลงได้ผ่านชุมพร สุราษฎร์ธานี เกาะสมุย นครศรีธรรมราช สงขลา แล้วเข้ามาเลเซีย จนถึงหมู่เกาะต่างๆ ในอินโดนีเซียได้

ขอขอบคุณ

นายหมั่น โคสุต หน่วยกู้ภัยมูลนิธิปฐมบรมราชานุสรณ์ จังหวัดราชบุรี

บรรณานุกรม

สุจิตต์ วงษ์เทศ. คนไทยอยู่ที่ไหนที่อุษาคเนย์. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๓๗.